

Munduko Gizarte Foroa eta gizarte mugimenduak

S O P H I E Z A F A R I

Porto Alegre III-k argi erakutsi digu gizarte foroen prozesua gorantz doan mugimendua dela. Ez soilik parte-hartzaileen kopuruan izandako arrakastagatik —100.000 lagun inguru—, lurralde mailako foroen bitartez prozesua nazioarte mailara hedatzeagatik; baita ere foroek erresistentzi mugimendu guztiei eskainitako «esparru irekia» taxutzeko eta esparru horretan bertan alternatibak prestatu eta sareak eta kanpainak koordinatzeko erakutsitako gaitasun politikoagatik.

Munduko Gizarte Foroa ren bihotzean bertan kokatzen da gizarte mugimenduen biltzar orokorra, eta Foroa ren bihotz horretan eztabaidatu eta erabaki da gizarte mugimendu horiek sarean antolatzea, duela hiru urte Porto Alegren sortutako dinamika itzela iraunarazteko asmoz.

Gizarte mugimenduen biltzar orokorra. Ideia ez da berria. 2000.ean aurkeztu zen Nazio Batuen goi bilera «sozialaren» —Kopenhage+5— kontra-bilera gisa, batik bat ATTACek zuzendua. Une horretan hainbat mugimenduren ezezkoa jaso zuen, enegarren Internazional baten eraketa izan zitekeela susmatuz.

Oraingoan, baina, ideiak bere bidea egin du eta, behar den zuhurtziarekin jokatzuz, aurrerapauso nabarmena ahalbidetu du ildo horretan.

► **Sophie Zafari** frantziar irakaslea da, ATTAC taldeko kidea eta FSU irakaskuntza sindikatuko batzordekidea.

Hainbat hilabeteren ondoren proiektuaren sortzaileek —CUT, MST, Focus on the Global South, ATTAC, Emakumeen Mundu Martxa— proposatutako testuak honakoa azpimarratzen du: gero eta premiazkoagoa da —ariskuak ere gero eta gehiago baitira— mugimenduen arteko noiz-behinkako erlazioak gainditu eta eztabaida politiko sakonagoa eraikitzea, egitura horizontal berriak ezartzeko saioak egitea, mugimenduari bere ekintzak nazioarte mailan hedatzea ahalbidetu dioten elkartruke eta ekimen komunitan oinarrituta... Mundua oso azkar ari da aldatzen, eta guk egitura berriak eta antolatzeke molde berriak behar ditugu agenda erradikal, anti-inperialista eta internazionalista bat prestatzeko. Premiazkoa da honelako mugimendu bat eraikitzea: demokraziaren, pakearen eta pluralismoaren aldeko jarrerak defendatuko dituen, neoliberalismoari aurre egingo diona eta alderdi politikoekiko independentea izango dena.

Gizarte mugimenduen lekua Foroan baitan

Gizarte mugimenduen biltzar orokorrean parte hartzeko PUCen bildutako seihun lagunen aurrean —batik bat Latinoamerikatik etorritakoak, baina baita Europa, Asia, Afrika, Ipar Amerika eta arabiar mundutik ere—, CUTeko Gustavo Coda iildoari eta kudeaketari buruz ari-tu da, eta horien mugez hitz egin du zuhurtziaz. Horien azpian dautza, jakina, erakundeen baitan eztabaidatutako hainbat auzi ere. «Gizarte Foroa ez da sare bat, ez antolakunde bat» aipatuz, gogora ekarri digu guztiok ongi ezagutu, gutxi gorabehera onartu eta asko eztabaidatu dugun «morroilo» hori. Izan ere, askoren ustez ezinbestekoa da harantzago joatea, urrats gehigarri bat egitea, baina inork ez du hartu nahi oso kaltegarria izango litzatekeen zatiketaren arriskua.

Eztabaida, bestalde, ez da gizarte mugimenduen bileren ondoren erabat irekita planteatu; ordain gisa, Nazioarteko Kontseiluaren bilera baino bi egun lehenago agertu zen berriro. Irakeko gerraren berehalako mehat-

xuaren aurrean, MGFren Nazioarteko Kontseiluko hainbat kidek ezinbestekotzat jo zuten Foroak jarrerarik hartu behar ez duela baieztatzen duen araua haustea. Iritziak oso banatuta zeuden auzi horri dagokionez. Nazioarteko Kontseiluak bere zeregin jakinari heldu zion: berori osatzen duten eta batik bat gizarte mugimenduen biltzar orokorraren baitan batzen diren mugimenduei itzuli zien auzia, bakoitzak gerraren aurkako jarrera bere kasa har zezan. Baina eztabaida hori, ezbairik gabe, berriro agertuko da Nazioarteko Kontseiluaren barnean eta lurralde mailako foroetan. Xehatze formal hori ez da oso irakurgarria izan iniziatuen zirkulutik at. Horrela, *Le Monde* frantziar egunkariak izenburu hauxe jarri zuen MGFren irekieran: «Munduko hirugarren Gizarte Foroa Irakeko gerraren aurka», Foroaren irekierako manifestazioaren mezua izandakoa, bestalde.

Bat-batean, egoera horren harira, bigarren eztabaida bat mahaigaineratu da indar handiz: gizarte mugimenduen eta Foroaren —Foroen— arteko harremanaren ingurukoa. Gizarte mugimenduen Porto Alegreko bileretan nabarmendu ez bazen ere, Florentziako Europako Foroaren prestaketa bitartean berragertu da, eta Europako hurrengo Foroaren prestaketaren testuinguruan ere berriro agertuko da, inolako zalantzarik gabe.

Argi dago Foroak gizarte mugimendu eta mobilizazioentzat euskarri garrantzitsua direla, baina ezin da beren eginkizuna horretara murriztu. Elkartruke eta eztabaida gune irekiak izatera iritsi behar dute, baldin eta indar eta ahalmen asko bidean galtzeko arriskua saihestu nahi badute.

Foroen eginkizun bikoitz horrek esangura jakin bat du: gizarte mugimenduen biltzar orokorra estatutu berezi batekin kokatzen da Foroen baitan. Horien baitako une jakinak ditugu —denboran foroan amaieran koka ditzakegu, Florentziako kasuan gertatu bezala—, baina Foroei lotuta: leku berean gizarte eragile berekin eztabaidatuz eta gizarte mugimenduen erronkak eta erabakiak eta foroaren bilakaera hurbiltasun handiagoz —baina inor behartu gabe— taxutzen saiatuz.

Gizarte mugimenduak antolatze bidean

Hurbilketa horiek guztiak eztabaida merezi dute oraindik, eta gizarte mugimenduen eta beren arteko koordinazioaren aldetik zuhurtzia bada goela azaltzen dute. Foroak bere kasa egin ezin duen urrats gehigarri hori egin dezakete gizarte mugimenduek, baina urrats faltsuen arriskua ere saihestu behar dute.

Horrela, Gustavo Codasek luze adierazi du sareak zer izan behar duen, baina batik bat zer izan behar ez duen: «egin behar ez dena: dagoeneko badauden sareak ordezkatu litzuzkeen mundu mailako zuzendaritza edo koordinazio motaren bat sortu, bertikalki lan egin eta mugimenduen arteko hierarkia bat eratu». Premiazkoa zaigunari buruzko eztabaidan sakontze aldera, proposamenaren oinarria gogorarazi digu: «gizarte mugimenduen arteko eztabaida antolatu eta sarriago burutu —urtean behin bederen—, herri bakoitzeko eta gai bakoitzari buruzko kanpainak ezagutu, ekimen horiek sustatu, larrialdiak kudeatu, gure presentzia munduko beste herrialde batzuetara —Afrika, arabiar mundua, Asia— hedatu».

Eztabaidak homogeneotasun handia izan du proiektua osatzeko burutu den prozesuan. Izan ere guztiak antzeko premiak adierazi dituzte: errealitate militanteak eta indarrean dauden borrokek hobeto ezagutzekoa; kanpainak hobeto koordinatzekoa; aparatu, gainegitura edo erakuntza hierarkikoen itxura izan dezakeen egikera edo molderik ezartzeko aukera guztiz errefusatzekoa. Idazkaritza bat ezartzearen proposamena —hainbat modutara interpreta liteke: Bureau politikoa?— albo batera utzi da, «harreman talde» formula leunagoaren alde. Izan ere, talde horren zeregina informazioa hedatzera, bilerak prestatzera eta sarea prestatzen laguntzera mugatzen da. Brasildarrei soilik utzi zaie zeregin hori —CUT, MST, ATTAC, Emakumeen Mundu Martxa eta bertan sartzeko borondatea eduki lezaketen beste brasildar erakundeak—; horrela, ordezkartzari buruzko —dela geografikoa, dela politikoa...— eztabaida aztoratu, zail eta arriskutsua saihestu ahal izan dugu.

Kezka espezifikoagoak agertu dira eztabaidan zehar. Era horretan, esplotatu eta zapalduenen, langabetuen, aterpe gabeen borroka eta aldarrikapenei esparrua eta ikusgarritasuna eskaintzearen premia adierazi da. Alderdi politikoei egindako deialdia berriro ere akordiorik gabe amaitu da; praktikak, «kulturalak» oso bestelakoak dira herrialde bakoitzaren baitan. Horrela, Munduko laugarren Gizarte Foroaren prestaketaren ardura duten indiar militanteek auzi horri heltzeko beren berezko hurbilketa dute.

Sarearen prestaketa

Batzorde mailako lan luzearen ondorioz proposatu ahal izan den testuan, gizarte mugimenduak berriro bilduko duen sare bat abian jartzeko ideia onetsi da. Aldi berean, sarearen malgutasuna azpimarratu da. Guztiok partekatutako helburuak bi zailtasun nahi ditu gainditu: batetik, gehiengoaren asmo legitimoari jarraituz, erabakien zentralizazioa saihestu; bestetik, bertaratu nahi duen edozein erakunderen parte-hartze aktiboa ahalbidetu, hau da, gurari sektario oro saihestu... Sei hilabeteren buruan lehen balantzea iragarri da. Testuak bere behin-behineko izaera azpimarratzen du eta bide batez balantze kolektiboa egiteko egutegi bat eta eztabaidara deitzeko metodo bat definitzen ditu. Honelaxe definitzen da sarea: «erreaktibo, malgu eta iraunkorraz gain, irekia eta gardena. Bere erantzukizuna prozesua aberastu eta elikatzea izango da, aniztasuna sustatzea eta ezinbesteko koordinazio maila ziurtatzea. Sarearen xedea hauxe izango da: mundu osoko mugimenduak funtsezko eztabaidatan parte hartzera gonbidatzea, ekimen komuna erraztera bultzatzea, gizarte auzien inguruan mobilizatzen diren guztien ekimena indartzea. Horrek guztiak aldi berean horizontala eta eraginkorra izan beharko du».

Harreman taldearen eginkizuna honela definitzen da: «nazioarteko gure mobilizazioen zerbitzura bilerak prestatu, interneteko gune baten eta eztabaida-zerrenda elektronikoen bitartez debatea eta demokrazia dinamiza-

tu. Dena behin-behinekoa den arren, talde horrek jarraitasuna ziurtatzen du. Behin-behineko talde horren egin-kizun nagusia hauxe da: mundu osoko gizarte mugimenduek lan komunerako prozedura jakinak definitu ahal izateko eztabaida erraztea. Prozesu hau ebolutiboa da».

Testuak, gainera, lehen balantze bat iragartzen duen metodo bat ere definitzen du, Cancun-en 2003ko irailean MMEren aurkako mobilizazioen ondotik. Balantzearen bigarren fasea Indian 2004an aurreikusita dagoen hurrengo MGFren ondoren osatuko litzateke.

Politikarekiko erlazioari dagokionez, indiar erakundeen eskakizun zorrotzak aintzat hartu ditu testuak. Izan ere, politikarekiko erlazioak malgutu daitezela eskatu dute; testuak, beraz, mugimenduaren —oro har— eta gizarte mugimenduen —bereziki— independentziaren lehen-tasuna baieztatzen du indar handiz. Era honetan erantzuten dio testuak eskakizun bikoitz horri: «horrek mugimendu guztien parte-hartze aktiboa eskatzen du, gobernu eta alderdi politikoen aurrean duten independentziarekiko errespetutik abiatuz, beren autonomiarekiko errespetutik abiatuz. Esparru hori gizarte eragile guztien ekarpenekin elikatuko da, beren esperientzia eta gizarte jarduerak partekatuz, gizarte mugimendu horien adierazpen politiko eta antolakuntza moldeekiko, beren balioekiko eta beren kultura espezifikoei errespetutik abiatuz».

Mobilizazio komunerako agenda

Gizarte mugimenduen biltzarrak, bestalde, kanpainak ikusgarri bihurtzen ditu eta egutegi komun bat ezartzea ahalbidetzen du. Foroaren baitan, sare, kanpaina eta koordinazio ugari biltzen dira, hitzaldi, mintegi eta tailetan gertatzen diren elkartruke politikoei ikuspuntu orokorra eskainiz. Ura izateko eskubidea, Tobin tasa, mobilizazio feministak... mobilizazio sektorialak biltzeko aukera paregabea da Foroa. Gizarte mugimenduen biltzarrak, eztabaidagune horietan egindako lanetik abiatuz, konpromisoak eta ekimenen egutegi komun bat definit-

zea ahalbidetzen du. Aztergaien ugaritasuna aberastasuna eta erronka da aldi berean: gizarte mugimenduek azken urtean egindako deialdian 400 ekimen baino gehiago zenbatu zitezkeen...

Aurten, puntu esanguratsuei lehentasuna eman zaie argi eta garbi. Ariketa zaila eta arriskutsua izan da hori, baina mundu osoko sare militanteei proposatutako mobilizazio komunak sustatuko lituzketen auziak lehenestea erabaki da. Gerraren errefusapena eta munduaren merkantilizazioaren aurkako mobilizazioa —MMEren Cancungo hurrengo goi bileraren kariaz— nabarmendu dira bereziki.

Gerraren aurkako manifestazioen arrakasta peregabea, otsailaren 15ean (Florentziako Gizarte Foroan hitzartutako data), gizarte mugimenduen koordinazioak mundu mailan lortu duen lehen garaipena da. MMEren aurka jarraitu eta berriro gauzatu beharreko eredia...♪